

394. Varia (22)

1. De majorettes moesten meedefileren in het defilé. Slokdarmontsteking is (reflux)esofagitis (Jaarboek 2009) [in VD slokdarm = oesophagus en dus logischerwijze oesophagitis]. Het op het bord geschreven woord 'deflexie' kon je via reflectie in het raam zien. Reflexieve werkwoorden zijn wederkerend. Defenestreren, dat doet een weldenkend mens toch niet? De defibrillator werd met enig defaitisme ter hand genomen; een duidelijk geval van terhandneming. Doen we samsam (fiftyfifty) met de deelnamekosten? Het deficit was de facto nog groter. De deeltijd-Harderwijker genoot deeltijd-VUT. Hebben veejays (afkorting: vj's) altijd veel dedain, doen ze dedaigneus? De gouwleider zwom in de gouw. Voor 'déjeuner dînatoire' moet je liever niet in Van Dale kijken. (Daar staat het fout in!) De delinquent had een lelijk delict gepleegd. Hij proefde de delicieuze delicieuse met aandacht. Ze sloten een delfisch verdict. Bij de opgraving werd er delfts gedolven (nee, geen oud delfts, ook geen sèvres – Frans porselein).

2. Let wel: wel degelijk Delfts blauw dus! Een delitabaksroker is geen onruststoker. Zij, déléguée, en hij, délégué, waren beiden vakbondsafgevaardigden. Delayeren leidt tot een plattere organisatie, délai is uitstel van een termijn. Delcredere is het borg staan (instaan voor iets). De république des lettres is de republiek der letteren, res publica litteraria. 's-Hertogenbosch' inwoners heten Bosschenaren. In Amerika heb je republikeinen en democraten, waaronder de partijgenoten in het zuiden. Tot de literaire halfproducten behoren heel wat demi-woorden: demi-vol (heraldiek), demi-vierge (halve maagd, vul zelf maar in), demi-sec (halfzoet), demi-saison (overjas), demi-mondaine (schijnbaar fatsoenlijke vrouw van losse zeden), demi-monde (de wereld der schijnbaar fatsoenlijken), grand- en demi-plié (bij ballet), demi-john (dame-jeanne, dameraan) en demi-fortune (een rijtuig met één paard).

3. De militairen moesten demilitariseren. De demissionaire minister droeg een denimpak (dat komt van 'serge de Nîmes'). Hersenverweking heet ook wel encefalomalacie (dementia paralytica). Dementi's zijn logenstraffingen (loocheningen), maar dat wist u al ... Na een bal masqué volgt altijd het demasqué (soms der liefde). Een demi-finale is een semifinale. Na het maskeren volgt het demaskeren en markeren – het Nederlands is een logisch taaltje – is ongeveer hetzelfde als demarqueren. In het derwisjenklooster begon de dérouté op een dertien-in-een-dozijnpaard dat onderweg veel fecaliën achterliet. Op het emplacement had een deraillement plaatsgevonden. De député hield van derby, kaas uit Derbyshire. Denunciëren is aangeven (verraden). Het verraden geheim had verstrekkende gevolgen. De verlate reiziger heeft het verlaten perron bereikt. Een depêche is een postzak.

4. N'en déplaie het tonen van de goede wil, zat het dépit heel diep. Je bent verkeerd, je moet op de dependance zijn. Ik kan jullie die porties poires belle Hélène aanraden. Een dépositaire is een depositaris. Kan ik de pot met effecten en dépôt (in depot) geven? Ja, ons depotje is daarvoor! De desa [è] is het platteland. Een desdochter was het slachtoffer van di-ethylstilbestrol. In deshabillé en confuus verscheen ze aan de deur; de bezoeker was nog confuser dan zichzelf. Geef de overeenkomst tussen een designerbaby (Jaarboek 2007) en -drug. Ze lezen daar de Volkskrant en De Standaard. Het dessous des cartes is het geheim van de zaak. Dessus-de-portes zijn deurstukken boven het kalf van een deur. Als je volgens de wet en de profeten te werk gaat, doe je dat volgens een vaste orde en regelmaat. Met een grawitztumor heb je nierkanker.

5. We leven in een doorgeschoten-e-mailcultuurtijdperk. Heb je het in je oor geknoopt, in je binnenbeursje gestoken? Een burschikose student is studentikoos. Lodderziek is slaperig, dromerig. Piepknor (piepjanknormuziek) is experimentele elektronische muziek; die ligt goed in het gehoor als je piepjanknor (pietjanknor) gaat. Nosomanie is ziektewaan, de inbeelding van allerlei ziekten. De Standaardfotograaf leverde een puik joppie af. Een destroyer is een torpedobootjager. De afkorting van 'daarentegen' is d.e.t. Politieke ontspanning wordt detente genoemd. Détournement de pouvoir is machtsverdraaiing.

6. Sommigen hebben veine, anderen deveine in het spel. Dhows zijn Arabische zeilschepen. Dextraan vervangt bloedplasma. In dichterskringen weet men tot welke dichterschool je behoort. U weet toch dat carbazool dibenzinpyrrool is? Minder bekend is dat diazoacetaat een N₂-groep bezit. Is je diastole OK (oké)? Een diaconie bestaat uit diakenen (diakens), in een diaconessenhuis werken diaconessen. `De diep gedecolleteerde dame had een diepgeworteld, rotsvast geloof. Wij hebben financieel als het ware gediëet. Bij diepzeeonderzoek vonden ze een dieptebom. Bij 're-integreren' is er sprake van diëresis (een diësis is een kruis). Het diesfeest (de dies natalis) was succesvol. Dinanderieën (van Dinant) zijn snuisterijen. De dijonnaise komt van Dijon, de mayonaise niet van de Maya's. Een dimsum is een Chinees hapje (bij de chinees). Dikkedarmkanker is een carcinoomgezwell van de dikke darm.

7. Een dikdik is een ranke en slanke antilopesoort en dus niet dik, vet. Ben je dirty-minded, dan heb je een dirty mind. Bij het directbetrokkenenoverleg kwamen schokkende feiten naar voren. Distheen is cyaniet. De dixiecraten komen uit Dixieland. Hij vertelde over koetjes en kalfjes, over ditjes-en-datjes. Eten ze met Divali (divalifeest, lichtjesfeest, bij de hindoes) ook dividivi? Of lusten ze geen peulen? Een dithyrambe is van oorsprong een loflied op Bacchus: dat werd gezongen bij bacchanalen. Uit zijn burleskenverzameling koos hij een van de komische operettes. In de Sovjet-Unie heerste een Sovjetregime. Wat geen deoxyribonucleïnezuur (deoxyribonucleic acid) bevat, is DNA'loos, dat weet elke DNA-onderzoeker. Het stuk was in d-klein, in d kleine terts. De djoeroetoelis schreef alles braaf op. Sommige Djiboutiaanse vrouwen dragen djilbabs (djalabib). Geen gezicht!

8. Bij het dj'en vergeten dj's (diskjockeys) hun dj-status weleens. Zij roepen dan licht djinns, goede of boze geesten, op. 4 mei is in Nederland de Herdenkingsdag. Dodaarzen zijn ook dodo's. Met iemands faits et gestes wordt iemands handel en wandel bedoeld. Een treinmachinist heeft een dodemanshendel (handel). Plaats uw laptops in de docking stations! Is het verschil tussen doçuur en dociliteit slechts een finesse? Hij zag het in de doblispiegel gebeuren. De Doetinchemenaar was doekoeloos. De dolichocefale rechter had er een hard hoofd in, of de beklagde doli (in)capax zou worden verklaard. Doktor Eisenbart is een kwakzalver, doctor Clavan een 'Oost-Europadeskundige' en dokter Beffie een geslachtsziekte. In Venetië dragen ze dogemutsen. Dogears zitten aan een overhemd. De doelvrouw was in goeden doen. De dolle mina, eigenlijk ex-Dolle Mina-aanhangster, verkeerde al wekenlang in goeden doen.

9. Doekje-achter is gewoon zakdoekje leggen. Hij schoffelde het dollekervelveld als een dolle dries. De donovanosis is een soa. Ben je echt Donald Duckverslaafd? De donjuan die van döner kebab hield, kon zich blauw ergeren aan die domme august. De dominicaner monnik, van geboorte Dominicaan en zoon van een domineese, hield zich van den domme (hij had geen acht geslagen op het lemma 'luikes' in VD.) De doña nuttigde een donut en was overigens doloos (doleus: te kwader trouw). Zij werd doodgemoedereerd dood gewaand. Haar doodverklaren (fig.) ging doodsimpel (zie lemma 'dood'), doodeenvoudig. Haar wel-of-niet-doodgaanmysterie zal immer een raadsel blijven. Doofgeborenen horen in een doofstommeninstelling. Het dossier met nummer 666 is het dossier-Dutroux, Dutroux dossier.

10. Dooie pieten en dooievisjeseters (vreters) zijn saaie kerels, zelfs al behoren ze tot de doopsgezinden van een Doopsgezinde Gemeente, onderdeel van de Algemene Doopsgezinde Sociëteit! In 'bemind door zijn vrouw' is 'door zijn vrouw' een passieve door-bepaling. Zouden ze doorhebben, dat ik door en door verschillend ben van mijn nazivader, en dus niet door- en doorslecht? Ik ben doorarm. Dos-à-dos is rug tegen rug [ook: rug-aan-rug]. Een dorknoper eet soms doorsneedorés in zijn doorsneedory. Wat bedoel je met: de lijsttrekker beoogde een dopplereffect toen hij de Dordtse leerregels (op de gelijknamige Synode) reciteerde?

Rein Leentfaar